

Asia: Asia VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalveluja ja luottolaitoslainsäädäntöä koskevasta arviomuistiosta

1. Peruspankkipalvelut

Kommenttinne peruspankkipalveluita koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 2)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriön arviomuistiosta, joka koskee pankkipalvelujen sääntelyn ja luottolaitoslainsäädännön muutostarpeita.

Eduskunta on jo vuonna 2022 kirjannut vastaukseensa 311/2022 lausuman, jonka mukaan valtioneuvoston tulee ryhtyä konkreettisiin toimiin rahanpesusääntelyn kansalaisjärjestöille, yhdistyksille ja pienille yrityksille aiheuttamien negatiivisten vaikutusten ehkäisemiseksi.

Yksin- ja mikroyritysten kohdalla rahanpesusääntelyn tarkoittama rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen on ylimitoitettua. Näiden yritysten toiminnassa korostuu yrittäjän oma toimeentulo ja sen turvaaminen. Kun sääntely johtaa pankkitilin epäämiseen (de-risking) tai jo olemassa olevan tilin sulkemiseen, viedään yrittäjältä myös mahdollisuus toimeentuloon. Tämä ei ole rahanpesusääntelyn tarkoitus.

Ilman pankkitiliä ja siihen liittyviä maksu- ja tunnistusvälineitä ei yritystoimintaa ole käytännössä mahdollista harjoittaa. Yritystoiminnan estyminen pankkitilin epäämisen takia ja varsinkin jo käynnistetyn toiminnan lopettaminen pankkitilin sulkemisen takia ovat ristiriidassa perustuslain takaaman elinkeinovapauden kanssa.

Konkreettisiin lainsäädäntötoimiin rahanpesusääntelyn lieventämiseksi pienimpien yritysten kohdalla tulee ryhtyä ripeästi. Ohjeistuksen ja viestinnän lisääminen eivät ole riittäviä toimenpiteitä

nykyisten ongelmien ratkaisemiseksi, jotka ovat tällä hetkellä kasvava este elinkeinotoiminnan harjoittamiselle.

Yksin- ja mikroyrityksille on säädettävä oikeus peruspankkipalveluihin vastaavaan tapaan kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 15 luvussa on säädetty laillisesti maassa asuville henkilöille. Tässäkään ohjeistuksen tai hyvää pankkitapaa koskevien säännösten kehittäminen ei tuo riittävää parannusta nykytilanteeseen.

Pienimpien yritysten palvelumaksujen tulee olla kohtuullisia ja vastata niistä aiheutuvia todellisia kustannuksia. Peruspankkipalveluiden tarjoamisvelvoitteen laajentaminen aiheuttaa todennäköisesti tarpeen tarkistaa perittävien palvelumaksujen kohtuusarviointia. Lopputuloksena ei kuitenkaan voi olla se, että palveluita on kyllä saatavilla mutta vain kohtuuttoman suurilla palvelumaksuilla.

2. Käteisen saatavuus ja käytettävyys

Kommenttinne käteisen saatavuutta ja käytettävyyttä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 3)?

Yritykset ottavat vastaan niitä maksuvälineitä ja tarjoavat asiakkaidensa käytettäväksi niitä maksutapoja, joista aiheutuvat kustannukset ovat kohtuullisia ja jotka ovat helposti niin yritysten kuin kuluttajienkin saatavilla.

Eryteisesti pienimmillä yrityksillä tulisi olla lähtökohtaisesti vapaus valita, mitä maksuvälineitä yritys ottaa vastaan ja mitä maksutapoja yritys tarjoaa asiakkaidensa käytettäväksi.

Velvollisuus käteisen rahan vastaanottamiseen ei tulisi koskea kategorisesti kaikkia yrityksiä niiden koosta ja toimialasta riippumatta. Käteisen vastaanottaminen voi hyvin olla perusteltua välttämättömyystuotteiden ja -palveluiden kohdalla. Muissa tilanteissa velvollisuus rajoittaisi tarpeettomasti mikroyritysten toimintamahdollisuuksia.

Käteisen rahan käytöstä aiheutuvan rahahuollon kustannukset ovat viime vuosina nousseet valtavasti. Myös rahahuollon palveluiden saatavuus on heikentynyt huomattavasti. Rahahuollon kustannukset ja palveluiden saatavuus määrittävät käytännössä hyvin pitkälti pienimpien yritysten halukkuutta käteisen rahan vastaanottamiseen. Mikäli kustannukset ovat kohtuullisia ja palveluiden saatavuus hyvä, tulee käteinen säilymään maksuvälineenä kuluttajien niin halutessa.

Mikäli käteisen rahan vastaanottamiseen tulee velvollisuus, on myös huolehdittava siitä, että rahahuollon kustannukset pidetään kohtuullisina ja että palvelut ovat laajalti saatavilla. Muussa tapauksessa erityisesti pienimmille yrityksille aiheutuu kasvavista rahahuollon kustannuksista kohtuuttomia vaikeuksia ja kestäättömiä kannattavuusongelmia.

3. Asiakkaansuoja- ja menettelytapasääntely: hyvä pankkitapa ja sopimusehtosääntely

Kommenttinne hyvää pankkitapaa ja sopimusehtosääntelyä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 4)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

Pienyritysluottoja koskevan sääntelyn kehittämistä puoltaa se, että pienimmät yrittäjävetoiset yritykset rinnastuvat luotonhakutilanteessa suojantarpeen ja neuvotteluvoiman osalta käytännössä usein kuluttajiin. Näin on erityisesti yksinyrittäjien kohdalla. Lisäksi pienten yritysten toiminnassa painottuu selvästi suuria yrityksiä useammin luotonotto toimilupaa koskevien velvoitteiden ja valvonnan ulkopuolisilta luotonantajilta.

Luottolaitossektorin ulkopuolisessa ja varsinkin ns. pikaluottoihin perustuvassa luotonannossa vallitsee usein huomattavan korkea korko- ja kulutaso sekä todellisten luottokustannusten ilmoittamista koskevat epäselvät käytännöt. Erityisesti yksin- ja mikroyritysten kannalta on kuitenkin olennaisen tärkeää, että yritykset pystyvät tekemään luotonottoa koskevat päätöksensä avoimen ja riittävän informaation perusteella.

Myös toimiluvanvaraisen luottolaitossektorin ulkopuolisen luotonannon markkinoinnin sääntelyyn tarvitaan keinoja, joilla voidaan puuttua havaittuihin epäkohtiin.

4. Luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeva sääntely

Kommenttinne luottolaitosten toimintaa ja riskienhallintaa koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 5)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

5. Talletuspankkien yhteenliittymät

Kommenttinne talletuspankkien yhteenliittymälainsäädäntöä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 6)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

6. Luottolaitosten yhteisölaite

Kommenttinne luottolaitosten yhteisölaiteä koskeviin arviomuistion havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin (arviomuistion luku 7)? Voitte tässä yhteydessä tuoda esille myös arvioitanne eri toimenpidevaihtoehtojen vaikutuksista.

-

7. Muut havainnot ja huomiot

Voitte tässä yhteydessä tuoda esille muita kuin edellä mainittuihin teemoihin liittyviä havaintoja ja huomioita arviomuistioon liittyen.

-

Hanén Liisa
Mikro- ja yksinyrittäjät ry

Mäkinen Heikki
Mikro- ja yksinyrittäjät ry